

खमनत्तम् Spr. (II) 668. 833. RĀGA-TAR. 3, 297. °सौख्य Spr. (II) 2603.
 °मुधा (I) 2043. °प्रयत्नेषु तपोधनेषु 3062. शमयराद्य नराः VARĀH. BRH. S.
 13, 21. शमात्मक R. GORR. 1, 77, 7. शमे निर्विष्टः MBH. 13, 3401. शममा-
 स्थितः R. GORR. 1, 77, 26. स्वयमागाच्छम् MBH. 1, 506. इन्द्रः शमं ययौ
 KATHĀS. 49, 196. शमं कुरु *beruhige dich* 37, 236. शमं चक्रे R. 1, 36, 22.
 शम एवेक कार्यः Spr. (II) 3937. शमं न लेभे R. 2, 83, 19. शममात्र R. GORR.
 1, 37, 21. शमं वात्मनि संधयेत् KĀM. NĪTIS. 17, 28. क्रियतां पाण्डवैः सार्धं
 शमः so v. a. *es werde Friede gemacht* MBH. 6, 2933. als स्थायिभाव SĪU.
 D. 238. HALĀJ. 1, 91. °व्यसनिन् Apathie RĀGA-TAR. 2, 143. °नीचमेष्ट
 PAÑĒAV. BR. in Ind. St. 1, 34, N. *ewige Ruhe* so v. a. *Erlösung* TRIK. 1,
 1, 133. — 2) Ruhe, Beruhigung überh. (z. B. des Meeres), Beschwich-
 tigung, Besänftigung, das Aufhören, Nachlassen, Erlöschen: लुप्तप्र-
 कापावेशागारः शमनीयत् RĀGA-TAR. 3, 511. अश्रमं शममुपयाति VARĀH.
 BRH. S. 3, 62. 46, 51. शममुपैति 5. 6. गत्वा रोषस्य वै शमम् MBH. 4, 785.
 शममेव्यति मम शोकः कथं नु ÇAK. 96. साकं भूयलशोकेन दुर्भितं च शमं
 ययौ RĀGA-TAR. 2, 54. प्रतिभयं Spr. 5132. मेघैश्चुष्यं 2691. श्रमं ÇIC.
 4, 62. अशेषसंज्ञेशं BUĀG. P. 3, 7, 14. नीतः प्रदीपः शमम् Spr. (II) 990.
 यथाग्निं शमं व्रजेत् MĀRK. P. 99, 14. शममुपयातु ममापि चित्तदाकः UTTA-
 RAR. 106, 13 (144, 13). — 3) Hund (vgl. शय) H. 391. — 4) die personif.
Gemüthsruhe ist ein Sohn des Tages MBH. 1, 2587. des Dharma und
 Gatte der Prāpti 2596. fg. — 5) N. pr. eines Sohnes des Andhaka
 HARIV. 2013 (शमि die neuere Ausg.) des Dharmasūtra BUĀG. P. 9,
 22, 46. — Vgl. निः°.

शमक nom. ag. vom. caus. von 2. शम् P. 7, 3, 34, Schol.

शमकत् adj. sich der Seelenruhe beflissigend H. 76, Schol.

शमगिरि f. ein zur Seelenruhe mahnendes Wort Spr. 2828.

शमैठ m. UĠĠVAL. zu UNĀDIS. 1, 102. N. pr. eines Brahmanen MBH.
 3, 8527. fg.

शमैथ (von 2. शम्) m. 1) *Gemüthsruhe, Seelenruhe* UĠĠVAL. zu UNĀDIS.
 3, 114. AK. 3, 3, 3. H. 304. an. 3, 822. MED. th. 24. WASSILJEV 141. 172.
 254. 319. — 2) Minister H. an. MED.

शमन (vom. caus. von 2. शम्) 1) adj. (f. ई) *beruhigend, stillend, besänf-
 tigend, beschwichtigend, zu Nichte machend*: Çiva MBH. 12, 10432. HA-
 RIV. 7429. गाण्डूय Verz. d. Oxf. H. 304, b, 41. SUÇR. 4, 34, 1. P. 5, 1, 38, VArtt.
 1. KĀM. NĪTIS. 10, 14. सर्वपापानाम् HARIV. 13932. न ज्ञातु शमनं यस्य
 तेजस्तेजस्वितेजसाम् Spr. (II) 3243. लुद्धाधेः (I) 3124. PAÑĒAV. 4, 1, 42. mit
 dem obj. compon.: पृष्ठं KĀTJ. ÇR. 24, 6, 14 (vgl. पृष्ठशमनीय unter शम-
 नीय). ह्रद्रं MUIR. ST. 4, 334, N. 304. तत्र Vernichter, Garaußmacher
 KHANDOM. 116. (कालचक्रम्) शमनं सर्वभूतानाम् MBH. 3, 12985. पापं SHADY.
 Ba. 5, 8. अरिष्टं MBH. 13, 3139. निर्विच्छम् KATHĀS. 39, 199. तृप्तासंता-
 पं 120, 116. 36, 85. स्वतेजः MĀRK. P. 78, 14. दुर्वृत्तवत् 84, 20. सर्वोपराधं
 PAÑĒAV. 4, 3, 174. दुःखं BUĀG. P. 12, 13, 23. युद्धं च तत्रशमनम् MBH. 2,
 508. सपत्नं 3, 8248. युद्धे त्रैलोक्यशमने 12, 13277. विद्या शमनी सर्वकर्म-
 णाम् zu Nichte machend BUĀG. P. 3, 24, 40. — 2) m. a) ein N. Jama's,
 der Alle zur Ruhe bringt, AK. 1, 1, 2, 54. TRIK. 3, 3, 266. H. 185. an. 3,
 422. MED. n. 137. HALĀJ. 1, 71. Verz. d. Oxf. H. 103, a, 30. DAÇAK. 19, 8.
 — b) eine Gazellenart ÇABDĀ. im ÇKDr. — c) eine Erbsenart RĀGĀN.
 im ÇKDr. — 3) f. ई Nacht ÇKDr. und WILSON; geschlossen aus शमनी-

पद. — 4) n. a) das Stillen, Beruhigen, Besänftigen, Beschwichtigen,
 Auslöschen, zu-Nichte-Machen; = शम TRIK. 3, 2, 9. = शान्ति H. an. (शान्त
 Druckfehler) und MED. — KAUC. 43. 32. SUÇR. 1, 8, 18. मृत्योः MBH. 6, 1943.
 क्रुधः Spr. (II) 2329. रोगं MBH. 12, 5988. पापं HARIV. 1339. दर्पं 10794.
 दर्पस्वरं Spr. (II) 606. दुःखं 1430. परार्तिं 3898. विवादं LĪNGA-P. bei
 MUIR. ST. 4, 326, 7. 330, 7. अकृत्याशापं Verz. d. Oxf. H. 29, b, 1. 2. वा-
 स्तुं Besänftigung so v. a. *lustratio* R. 2, 36, 18 (vgl. वास्तूपशमन Verz.
 d. Oxf. H. 43, a, 8. 9). — b) das Töden, Schlachten AK. 2, 7, 25. TRIK. 3,
 3, 266. H. 830. Schol. H. an. MED. वशां KAUC. 44. — c) das Kauen
 DHAR. im ÇKDr. — Vgl. पापं, पित्तं, मन्त्रं.

शमनस्वसृ f. Jama's Schwester d. i. die Jamunā AK. 1, 2, 3, 31.

शमनीय (von शमन) adj. zur Beruhigung dienend; n. ein beruhigen-
 des Mittel SUÇR. 2, 409, 9. 410, 12; vgl. संशमनीय. पृष्ठं Bez. eines bost.
 Agnishōma KĀTJ. ÇR. 13, 4, 9. Schol. zu 24, 6, 14. LĀTJ. 10, 17, 19.
 ÇĀKH. ÇR. 13, 14, 7. 18, 24, 13.

शमनीपद m. ein Rākshasa TRIK. 1, 1, 74. wird in शमनी Nacht +
 सद zerlegt. Vgl. शिमिपीपद H. c. 37.

शमयितर (vom. caus. von 2. शम्) nom. ag. Beruhiger KAUC. 94. भार-
 स्य der Einem die Last erleichtert SĀH. D. 217, 7. so v. a. Tödter NĪA. 2,
 16. सुरद्विषाम् RAGH. 10, 15. angeblich = 1. शमितर P. 6, 4, 54, Schol.
 शमर, अश्वस्य सर्वेभ्यो रोमशमरेभ्यो ऽङ्गारा अशीर्यस्त GOP. BR. 2, 18.

शमल UNĀDIS. 1, 111. n. Befleckung, Mal; Fehler, Schaden (= विष्टा
 stercois AK. 2, 6, 2, 18. H. 634. HALĀJ. 3, 15) AV. 4, 9, 6. 7, 63. 2. यद्विप्रं
 शमलं चक्रम् यच्च दुष्कृतम् 12, 2, 40. 3. 5. 52. 13, 1, 58. 14, 2, 66. शमलमप-
 लावयति TS. 6, 4, 3, 4. यज्ञं 7, 3, 11, 1. यद्वर्षस्य शमलं तदुर्वर्षम् KĀTJ. 8,
 5. °गृहीत AIT. BR. 2, 17, 4, 4. अश्वस्य शमलं सुरा KĀTJ. 14, 6. KAUC. 42.
 97. BUĀG. P. 1, 13, 31. 2, 7, 3. 8, 5. 3, 9, 15. 23. 13, 17. 28, 22. 4, 21, 23. 5,
 26, 32. 36. 10, 8, 47. 11, 5, 52. 6, 19. — Vgl. कश्मल und मल.

शमवत् (von शम) adj. Seelenruhebesitzend, friedlich gestimmt VENĪSĀH. 24.

शमशम (von 2. शम्) adj. beständige Seelenruhe zeigend: Çiva MBH.
 12, 10377. — Vgl. पचयच.

शमागास N. pr. einer Oertlichkeit RĀGA-TAR. 8, 658. राज्ञायकार्योः
 कर्ता शमाङ्गासाशनार्योः 1, 100. शमाङ्गादिमुखाद्यायकारान् (शमाङ्गास-
 मु?) 342.

शमाङ्गास s. u. शमागास.

शमात्तक (शम + ऋ) m. ein N. des Liebesgottes (der der Gemüths-
 ruhe ein Ende macht) TRIK. 1, 1, 37.

शमाय्, °यते wohl ein denom. von einem auf 1. शम् zurückgehenden
 nom. act. शम; nach Padap. शम् ऽश्रयते; sich bemühen, thätig sein:
 शमाये अग्निं त्वं जुषस्व ich gebe mir Mühe, Agni: sei mit mir zufried-
 en RV. 3, 1, 1. ऋतेन देवः संविता शमायते 8, 73, 5. Die Form शमायन्तु
 TAITT. UP. 1, 4, 2. 3 ist, da sie neben दमायन्तु steht, auf das belegte शम
 zurückzuführen und bedeutet mögen sich der Gemüthsruhe beflüssigen.

शमाला f. N. pr. einer Oertlichkeit RĀGA-TAR. 7, 159. 8, 1005. 1266.
 1519. 1587. 3214. 3231.

1. शमि (von 1. शम्) n. = 1. शमी, nur im nom. sg. und pl. und instr.
 sg. Bemühung, Werk, Fleiss: शम्यच्छा दीक्षे पृथ्यापि RV. 3, 83, 3. 8,
 45, 27. यदीमिन्द्रं शम्यक्षाण् अशतं 1, 87, 5. (चनो दधे) धिया शमिं Werk